

Bácsmegeyei Függetlenség

A BÁCSDROG VÁRMEGYEI ÉS A ZOMBORI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Egész évre 10 kor., félfévre 5 kor., negyedévre 3 kor. **Tanítók részére:** Egész évre 8 kor., félfévre 4 korona. Egyes szám ára 10 fillér.

A lap tulajdonos „Bácsmegeyei Függetlenségi és 48-as Párt” megbízásából:
FALCIONE LAJOS.

Felelős szerkesztő:
PINTER GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Erzsébet-körút 13. sz.
Közlemények és előfizetések ide küldendők
Megjelenik: vasárnap és csütörtökön.

A bácskai közigazgatás.

Nemcsak a példákban, hanem gyakran az ellentétekből is lehet tanulságokat levonni. Most is éppen a kiáltó ellentét az, ami önkéntelenül eszünkbe juttatja a bácskai közigazgatás mizerábilis voltát és annak sokféle indító okait.

Most járt itt ugyanis — rövid idő alatt immár másodizben — Marschalkó János, az igazságügyminisztériumhoz szolgálattételre beosztott kir. táblabíró, hogy a minisztérium megbízásából megvizsgálja, hogyan vált be a gyakorlatban az általa alkotott új ügykezelési szabály? S mint értesülünk, a miniszteri kiküldött örömmel állapította meg — amit különben mi már az illetékes és érdekelt faktoroktól előzőleg hallottunk — hogy a tapasztalás fényesen igazolta az alkotást, mert a jogszolgáltatás azelőtt soha nem észlelt gyorsasággal, mintaszerű rendben folyik, hátralék nincs s a jogkereső közönség igényei minden várakozáson felül kielégítvők; amiben a szabályzat életrevaló és praktikus voltán felül kétségkívül nagy része van a bírósági személyzet hozzáértésének, szak tudásának, odaadó szorgalmának és ambiciózus buzgalmának is.

Ha már most tekintetünk a jogszolgáltatási portáról a közérdek szolgálatára hivatott másik nagy szervezetre, a közigazgatásra száll át, akkor lehetetlen méltó sajnálkozás és megütközés nélkül meg nem állapítanunk, hogy ott éppen az ellenkezőjét tapasztaljuk mindannak, amit a bíróságoknál látunk. Mert a közigazgatási apparátusban éppúgy hiányzik a kellő hozzáértés, a szükséges szaktudás, mint a szorgalom, a lelkiismeretes buzgóság és a részrehajlatlanság, az ügykezelés és a közigazgatási jurisdikció terén egyaránt. Ott csigalassúságú az eljárás, otthonos a slendriánság és felületesség s a közönség igényei figyelemre és gondosságra egyáltalában nem találják.

Ezuttal nem is szólunk az amugy is állandóan kritizált zombori közigazgatásról, amelynek akár a kötelességteljesítés, akár a közérdek szemellettartása tekintetében a legutolsó havasi oláh valu kupaktanácsa is messze följötte áll. Csak a vármegyei közigazgatásra mutatunk rá, amellyel mostanában ritkán foglalkoztunk, amely azonban minden ízében kihívja a szigorú és kiméretlen kritikát.

Sokszor halljuk a dicsekedő szót, hogy Bácsbodrog vármegye az ország második vármegyéje. Hát ez igaz is, ha pusztán csak a lélekszámot, a területet és a vagyonosságot tekintjük. Valóban igaz, hogy Bácsország némelyik balkán állammal és akárhány német fejedelemséggel fölért. De viszont a közigazgatása sok tekintetben alig emelkedik a balkáni színvonal fölé s ezer mértföld távolságra esik a liputi német kulturállamok nivójától.

Nem akarunk most konkrét példákra hivatkozni. Lesz még bőséges alkalmunk rá a közeledő törvényhatósági választások alkalmából. Addig csak az adatgyűjtésre szoritkozunk; akkor majd föltárjuk az egész szomorú gyűjteményt. Ezuttal csak általánosságban állapítjuk meg, hogy ennek a szerencsétlen vármegyének a közigazgatása évtizedek óta nemcsak egy lépést se haladt elő a jobbulás felé, hanem szembeszökően a visszafejlődés, a hanyatlás és romlás tüneteit mutatja.

Az egész apparátusban az árvaszék képez kivételt, amennyiben ott bizonyos fokig keresztül vitték a purifikáció műveletét, a törvény és jog szemellettart-

T Á R C A.

A régi zombori élethől.

— Irta: Dr. Donoszlovits V. —

XI.

A főgimnázium.

A diák életre gondol az ember legszivebben, — legkedvesebben. Kitörölhetlen, örök emléket vés az ifjuság lelkében minden epizód, minden mozzanat, ami az iskola falai között, kenyeres pajtásai között eltölt. Az időszakos, jubiláris találkozásoknál kedvesen száll vissza az emlékezett a tanárookra és élénk varázsolja azoknak ugy a kiválóságait, mint pedig emberi gyöngeségeiket.

Előttünk áll a kis, zömök alkatu Podhraczký József a „Csicsa”. Fogycatékos volt a ruházata, mert otthon hat leány gyermeke várt a mindennapi kenyérre, tehát újra nem igen tellett. Nagyon szeretett dohányozni, de arra sem jutott nagyon. Hosszu verginiára gyújtott, melyet néhány szippantás után megnyalozott ujjával elöltött és gondosan zsebre gyugott; óra közben ezt a manővert többször megismételte s így nyolc napig eltartott neki egy szivar. A Szakolczán született tót, lassan elpánszlávodott, Zomborban hét évig tanította a latin nyelvet, később kivándorolt Szerbiába, hol meg is halt.

Kosztics Milán csak két évig tanította a

latin és szerb nyelvet. Oroszországban, Kievbén, mint theologus bevégezte tanulmányait, majd Montenegróban működött, mint tanfelügyelő. Itt dinasztia ellenes összeesküvésben részt véve menekülnie kellett. Egy ideig szülőhelyén Szivacon tartózkodott, innen Zomborba jött, hol egyházi funkciót végző diákok, neveztek ki fanárrá. Ő sem volt nagy barátja a magyaroknak; örömmel is ment Óbecsére esperesnek, ahol be is fejezte földi életét.

Bálint István is rövid ideig szerencsétlente a városunkat; mulatós, vig bajai ember volt, aki bizony az ezer forint fizetés és száz forint lakpénzből nem igen jött ki. Apró de sok tartozásának hátrahagyásával nem kellemes emléket hagyott hátra cipész, szabó, mézszáros, boltos — nó meg a kocsmárosoknál. Ő is meghalt azóta.

Jeszenszky Dezső a szó igaz értelmében minden ízében tanár volt. Felvilágosult, szabadgondolkodású fő, rendkívül képzett és amivel az ifuság szívét, becsülését és szeretetét megnyerte: igazságos volt. Nála nem volt se ellenzés, se protekció; egyforma volt előtte mindenki, az iparos, paraszt vagy uri fiu. Nem imponált neki a szülők gazdagsága vagy előkelő állása, sőt azoktól még többet is követelt. A logikát mély tudással, a történelmet pedig szabadságszeretettel és magyaros fölfogással adta elő. A társaságban kedélyes, vig. barátosságos, de az iskola falai között a pedans, szigorú tanár állt előttünk. Halálát nemcsak tanítványai, de városunk egész intelligens kö-

zönsége meggyászolta, aki részt vett a főgimnázium nehéz alapítási munkájában és látta annak renessansját teljesen kifejlődvé. Micsoda lelkesültséggel és felbuzdulással fogtunk hozzá emlékének megőrkítéséhez; emlékoszlopot állítani porai fölé. A gyűjtést is megindítottuk, össze is jött bizonyos összeg, de bizony a szalmaláng kialudt és a feledés homálya borult a kedves tanár emlékkövére.

Kovacsics Jenő is ott volt az intézet bölcsőjénél, az ifjuságnak mindig kedves rajtot tanította; tanári jubileumát megünnepeelt nyugdíjazott tanár tisztelet és szeretettel övezve él köztünk, egyedüli élő alakja a tanári karnak, kik az intézet alapításával kinnvezettek.

A most említett tanári testületnek igazgatója és feje Kocsmár József, Szabadkáról jött városunkba, hol néptanítóskodott. Galambászok voltak a kedvencei, mert ő neki voltak a legszebb „swarchercel” meg „röthercel” galambjai és jajj volt annak, aki azok közül el mert egyet is fogni, pedig azt gyakran megcselekdntük. A szép nemnek örömmel hódolt; egy kis háremet rendezett be a régi Árpád utcai rácsos kapuval díszlő kis házába, melynek ablakai alatt a diákok udvarolgattak az igazgató „kedves rokonainak”; sőt hébe hóba „nacht musik” is felverte a csendes utca éjjeli magányát. Ha még csak ennyi lett volna, nem lett volna nagy baj. De megtörtént az, hogy az egyik szőke szépség, az Irmuska, három pakli gyufának a fejét beáztatta vízbe és az egyik diák szerelmi lángjának kialvása miatt

tásával elég pontosan és rendszeresen intézik az ügyeket s jogos panaszra nem igen adnak okot; mert az intézőkben meg van a szakértelem, a jóakarát és a kötelességérzet. De a közigazgatás többi ágazatában ázsiai állapotok vannak; soha annyi hátralék nem volt, soha ilyen hanyagságot, dologtalanságot, felületességet, hozzá nem értést, siendriánságot, pártosságot, lelketlenséget, hatalmaskodást a tisztikarban még nem tapasztaltunk, mint most; úgy, hogyha idejönne a nagy seprővel valami pártatlan Herkules, itt ugyan horribilis mennyiségét találná az összehalmozódott söpörnivalónak.

Hogy érzik-e ezt a vezető körök, nem tudjuk. De ha van szemük a látásra és van bennük az ambíciónak és felelősségérzetnek egy parányi atomja, akkor éreznük kell és szükségképpen vissza kell riadni attól a gondolattól, hogy ez nem mehet így megtorlás nélkül sokáig és el kell jönnie még az időnek, amikor „a falból kijövő kéz” fölírja a szentenciát: „Mégmértél, megszámláltattál, könnyűnek találtattál.”

A baj oka különben az emberekben és intézményekben fekszik egyaránt. Hiszen tudjuk, hogy a közigazgatási pályát nálunk a könnyűülésnek, az urhatnámságnak a mentsvárává, a pártpolitikának az erődjévé tették, ahol a zsoldot kortesvirtuskodással és pretoriánus készséggel kell megszolgálni csupán. Nem a törvény gondos végrehajtása, nem a közönség érdekeinek lelkiismeretes előmozdítása a „szolgálati kellék,” hanem a hatalom uszályának hordozása, a vak szervilizmus, a fölfelé való hajbókálás, az önálló politikai gondolkozásu polgárság üldözése. Aki ezen a téren

érdemeket szerez, annak nemcsak „minden meg van bocsátva,” hanem szabad az út a ranglétra fokain.

Innét van, hogy a közigazgatási pályát az erkölcsileg könnyűvérű és selejtes, a szellemileg alantosabb elem előszeretettel szállja meg. Aki a maga egyéniségében értékesebb tulajdonságokat érez, akinek lelkét önérték és nemesebb ambíciók töltik be, aki a munkája és képessége után keresi az érvényesülést, az más pályára törekszik; a közigazgatáshoz tulnyomóan azok törtetnek, akik kevés tehetséggel, kevés munkával, de mindenre kész szolgálalkúsággal akarnak boldogulni. Ezért van a nagy ellentét például a bíróságok és a közigazgatás között.

Nem a kinevezési rendszer hozza meg a jó közigazgatást; hiszen a stabilitás ma is meg van; hanem meghozza a tisztviselői állásoknak minden irányban való függetlenítése, az előmenetelt szabályozó és a személyes cselekvési szabadságot biztosító szolgálati pragmatika s a pártatlan fegyelmi eljárás.

Addig, míg ezeket meghozza egy jobb kor, a bácskai közigazgatás mizériáin gyökeresen javítani nem, csak enyhíteni lehet. Enyhíteni a szigorú és éber nyilvános ellenőrzéssel s a kiméletlen nyilvános kritikával. Ezekkel az orvosságokkal pedig majd kötelességszerűleg jókora adagokban szolgálni fogunk.

HIREK.

Vármegyei közgyűlés lesz július 3-án délelőtt 9 órakor. A 369 tételből álló tárgysorozatban látjuk Tisza leiratát és a belügyminiszter értesítését kormányra lépéséről; amit a bácskai gárda előreláthatólag nagy hajbókálással fogad.

megitta és abba bele is pusztult. Kezdetben csak suttogtak róla, de később mind szélesebb körben terjedt a hír, míg végre Frankl István szegedi tankerületi főigazgató fülébe jutott. A szigorú tanfelügyelő elrendelte és lefolytatta a vizsgálatot. A tanári kar erkölcsi reputációjának megóvása miatt az igazgatót utasította, hogy záros határidő alatt tanképesítő okmányt szerezzen; nem akarta, hogy az intézettől való elváozása az előbb említett közérkölcst sértő ok miatt történjék. Kocsmár a vizsgát ismételt felszólítás dacára sem tette le — igazgatói állását elvesztette; Zombort végkép elhagyva vissza ment Szabadkára néptanítónak, hol meg is halt.

Radics György került mint igazgató az intézet vezetésére. Egy szigorú, mord embernek látszó pedagógus, akinek azonban lágy, jó szíve volt. Hosszu léptekkel, ugyszóiván sompolyogva jött a beteges, nagy fekete szakálu, csontos, sovány igazgató pontosan az időre az intézetbe. Ökölnyi nagy kiálló szemei lázban égve villámokat szórtak, ha valami rendetlenséget tapasztalt; de előbb ette magában a mérget, évelődött s csak akkor jött a dorgatórium, mely rendszeresen ezzel a mélabus hanggal végződik: „bizony, bizony, szegény az az ország, melynek sorsa és jövője ilyen ifjúságra lesz bízva!” Az ifjúságot szerette, érette sokat tett, fáradozott; hazaszeretetre lelkesítette, tanulásra buzdította; a tanuló ifjúság azonban benne nem látott mást, mint az intézet igazgatóját, mert lelke sugallatát, szíve érzését nem tudta kellő formában megértetni az ifjúsággal. Tanár-

társai szerették, mert még a látszatát is kerülte annak, hogy föllebbvalójuk. Minden téren, az érintkezés és intézkedés minden formájában szerényen elhárította magáról az elsőséget, a vezető szerepet. Ő alatta épült fel a mostani főgimnázium épület, melynek létesítésén sokat dolgozott és fáradozott, de az fájlalta legjobban, — s két évi hosszas, sorvasztó betegségében közeli végét érezte. — ki is fejezte nem egyszer: „felépül a szép főgimnáziumi palota, de én abban nem fogok már működni!” Kedvelt alakja volt a társadalomnak, a népnevelés terén buzgólkodott, egyletekben népies felolvasásokat tartott; ő alapította a „Bácskát”, mely kezdetben negyedréte alaku kis, közgazdasági lap volt. Élete delén, 40 éves korában halt meg s osztatlan nagy és igaz részvét kísérte utolsó útjára. A tetszhaláltól félt, s meghagyta, hogy kriptába temessék, koporsóját ne szegezék le erőssen és ha lehet a kriptán ablakot készítsenek, de rácsot ne tegyenek rá. Mily szomorú gondolatokat vált ki a hosszu betegség, a lassu haldoklás után az elmúlás a megsemmisülés érzete.

A mélabus, melankolikus igazgatónak ellentéte volt a temperamentumos, sanguinikus Zsufa Vince tanár. Nem is való volt neki a klerikusok reverendája, melyet leöltött a zombori szegény kocsmáros fiu. Hiába édesgette, becélte Haynald bitoros, hogy maradjon környezetében Kalocsán és rendezze herbáriumát. A kitűnő klerikus és már ott kivált botanikus, ám Zsufa Vince jobban szerette az élő virágokat, mint a préselt növényeket. Nagy fáradt-

A zentai függetlenségi párt fényes győzelme.

Az új főispán — helyre akarván hozni azt a kudarcot, mely elődje alatt érte a fekete-sárga lobogót Zentán — nemrégiben újra szerveztette a zentai munkapártot. Az új szervezet nagy lármával és egy ravasz fogással kezdte meg a működését: segítőcsapatnak szerződtette maga mellé a zentai szociáldemokrata pártszervezetet. Ilyen fölkészültséggel ment neki az első erőpróbának, amely a napokban folyt le a városi képviselőválasztásnál. Az eredmény azonban rettenetesen siralmas lett a mungókra nézve, mert egyetlen egy mungót se tudtak megválasztatni; mindössze egy szociáldemokrata jutott be hirmondónak, a többi mandátumot mind a függetlenségiiek kapták. A főispán valószínűleg nem sok gyönyörűségét találja ujonnan szervezett zentai darabontjainak rokkant gárdájában, de úgy véljük, hogy a szociáldemokrata központ se fogja megdicsérni a zentai korcsoszociálistákat a mungókkal való véd- és dacsövetségért, amely erkölcstelenségre nincs példa egész Magyarországon.

Hetteszheimer törvényszéki bíró előléptetése.

A király Heteszheimer Henrik zombori kir. törvényszéki bírónak — aki ezidő szerint a vizsgálóbírói fontos tisztelet tölti be — jelenlegi alkalmazásában való meghagyása mellett a kir. ítélőtáblai bírói címet és jellegét adományozta. Az előléptetés bizonyára az egész vármegyében általános meglepetést kelt, mert Heteszheimer Henrik a zombori törvényszék egyik legkiválóbb és legérdemesebb bírója, akit méltán köztiszteltet és osztatlan nagyrabecsülés vesz körül.

A tandíjfizetés új módja a főgimnáziumban.

A közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy a jövő tanévtől kezdve az állami középiskolákban a tandíjat nem közvetlenül az illető intézetnél kell lefizetni, hanem a tanulóifjúság között erre a célra kiosztandó „befizetési lapok” felhasználásával a postatakarékpénztárnál, illetőleg a postahivatalnál. A tandíj négy egyenlő részletben és pedig október hó 15-ig, december hó 3-ig, március hó 15-ig és május hó 3-ig okvetlenül beküldendő, mert amelyik tanuló befizetés megtörténtét a befizetési lap szelvényével igazolni nem tudja, azt az intézet tanulóinak sorából kitorlik.

sággal és kiváló szorgalommal megszerezte a tanári oklevelet, mit előbb ügyvédi díjnak, majd elemi iskolai tanítósággal kezdett. A társadalomnak nem volt az a terreuma, melyen őt nem találjuk, de nem mint egyszerű szemlélő, hanem agilis, tevékeny tagját, sőt szerepvivőjét. Ha bált rendeztek, ott volt mini rendező, aki reggelig táncolt és mulatott, mint dalárdaista kitűnő énekes; ha valamit meg kellett örökíteni, ő fotografált; városi bizottsági tag volt, hol főkortes volt, míg mint iskolaszéki tag állandó elnöke volt a bunyevác elemi szállási iskolák vizsgáin; ha kiállítás rendeztek a városban, ott ő volt a főrendező, ha könyvtárt kellett rendezni, azt is ő végezte; ő tenyésztette városunkban a nemesebb baromfiakat és ő volt filoxara káros Zomborban; népköri jegyző, ipartestületi jegyző, ujttemplom építő bizottság jegyzője, önszegélyező egyesület jegyzője és még egy tucat intézménynek mozgó lelke és jegyzője. A Bánát városrészen a városi bizottsági tagok választásánál ő hozta ki a 7 szótöbbséget a magyarság részére, eltüntetett 7 szavazó cédulát a szerb többségtől, de már nem volt annyi ideje, hogy azt eltüntesse másképp, hát markába gombóccá gyűrte és — lenyelte. Minden sportot kedvelt, de legjobban a vadászatot, egyre mondogatván: aki vadászni jár, az száz éves lesz. Pedig nem teljesült be jóslata. Kz elhanyagolt Zombor kultura és társadalom örök kárára 45 éves korában sorvadás vetett véget tevékeny életének, mindenkitől igazán meggyászolva, megsirartva.

(Folytatása következik.)

Hatszoros hazugság. Lapunk mult számában már ismertettük azt a füllentést, melyet a polgármester és Latinovits Szaniszló tanácsnok — par nobile fratrum — megengedtek maguknak, midőn cinikus vakmerőséggel letagadták, hogy a honvédpárancsnokság által hozzájuk a honvédlaktanya illemhelyeinek tarthatatlan, botrányos és közegészségellenes állapota miatt; s mikor rájuk sült a füllentés, akkor *egy* átirat érkezését kénytelen-kelletlen beismerték. Konstatáljuk, hogy újabb információink szerint nem is *egy*, hanem *hat* átirat érkezett a tisztelt magisztrátushoz a honvédpárancsnokságtól; az említett két főtisztviselő tehát hatszorosan füllentett. De hamarosan lesz szerencsénk bizonyítani, hogy a hazugságok szép koszorújába egy hetedik virágszál is fűződik, mert — értesülésünk szerint — az említett két urnak az az együttes állítása, hogy a Schweidel családot megkeresték a vértanu hamvainak átengedése iránt, de a család még válasza sem méltatta a kérelmet — olyan messze esik az igazmondástól, mint Makó Jeruzsálemtől. Mint halljuk, illetékes részről alkalmat fognak adni a főispánnak, hogy a füllentések eme szép rendszerével szemben álláspontját kifejezésre juttassa.

Az érettségi vizsgákat eltörlik. Mint jól értesült helyről halljuk, az idej volt az utolsó érettségi vizsga. A közoktatásügyi minisztérium ugyanis törvényjavaslatot készített az érettségi vizsgák eltörléséről. E vizsgák helyett fölvételi vizsgák lesznek az egyetem különböző fakultásain és egyéb főiskolákon. A törvényjavaslatot a kormány még ebben az évben letárgyalatja.

Kinevezés. Babarczy Jenő bárót, szilágyi gazdasági s. tisztet a földművelésügyi miniszter kincstári ispánná nevezte ki.

Ismét egy új bácskai nemes. Mint a hivatalos lap közli, a király Ungár József kossuthfalvai földbirtokosnak, Szemző Gyula volt bajai főispán apósának, a magyar nemességet adományozta, „Ómorovici” előnévvel.

Az evang. egyházmegyei gyámintézet június 19-én tartotta közgyűlését Zomborban Wack Péter lelkész egyházi és Kiss Gyula világi elnök vezetése alatt, a zombori evang. templomban. A közgyűlés isteni tisztelettel kezdődött. Lombos Alfréd zombori evang. lelkész mondott alkalmi imát, azután a lelkész elnök szép és tartalmas beszéddel megnyitotta az ülést. A zombori egyházközség nevében Lombos Alfréd lelkész üdvözölte a gyámintézetet; majd özv. Duchon Béláné elnök vezetése alatt a Tabitha nőegylet tisztelgett és átadott az intézet számára 50 koronát. Steiner Lajos zombori egyházfelügyelő egy oltárképet ajánlott fel, melyet a gyűlés a zsabylai missziói egyházközségnek szánt. Az egyházmegye ezidei segélyét Begecs leányegháznak adták. Ezután a világi elnök bezárta a közgyűlést.

Beiratások a főgimnáziumban. A zombori állami főgimnáziumban a tanulók beiratása július 1-én megkezdődik. A főgimnázium igazgatósága különösen arra figyelmezteti a szülőket és gyámokat, hogy az *1. oszt. növendékek beiratásával siessenek*, mert a meghatározott létszám elérése után jelentkezőket a legjobb akarat mellett sem vehetik föl. A beiratási díj 14-40 korona, mely az igazgatóságnál fizetendő. A tandíj fizetés a lapunk más helyén ismertetett új rendszer szerint történik.

Felügyelő beiktatás az evang. egyházban. Folyó hó 19-én délelőtt 9 órakor Wagner G. Adolf bácsi evang. főesperes szép beszéddel ünnepélyesen beiktatotta hivatalába a minap egyhangulag megválasztott zombori evang. egyházfelügyelőt Steiner Lajos zombori műfestőt, amely alkalommal Hrabovszky István és Varga Kálmán megható szóló énekeikkel valamint Gallé Éva és a Fischer testvérek, Anna és Olga, szép duetti énekükkel gyönyörködtették a hallgatóságot. Délután 1 órakor közbéd volt a Vadászskúrt nagytermében, melyen a Zomborban gyülekező egyházmegyei gyámintézeti vendégek is szép számmal vettek részt.

Postások mulatsága. A m. kir. posta- és távírdá altsztek és szolgák országos egyesületének zombori helyi csoportja június hó 29-én, vasárnap a zombori kath. legényegylet műkedvelőkörre közreműködésével a Markovits Ferenc-féle vendéglő kerthelyiségében világpostával, és műkedvelői előadással egybekötött táncvigalmat rendez. Beléptidij személyenként előre váltva 1 korona, a pénztárnál 1-20 korona. Családjegy előre váltva 2-20 korona, a pénztárnál 2-80 korona. Jegyek előreválthatók a Sztrilich-féle kereskedésben és a Markovits vendéglőben. Szinre kerül: *Mozgó fényképek* 3 felvonásos bohózat. A legtöbb levelezőlapot vásárló és árusító hölgy értékes jutalomban részesül. A zenét a Sipos zenekar szolgáltatja. Az előadás kezdete este fél 9 órakor.

A zombori evang. Tabitha nőegylet június hó 19-én délután 3 órakor a Zomborban időző egyházmegyei gyámintézeti vendégek szórakoztatására a zombori parkkioszkban az eszéki katonazene közreműködésével, tombolával, leányszépségversennyel és táncokkal egybekötött nyári mulatságot rendezett, mely a min-egy 350 korona költség ellenére is a nőegylet pénztára javára 300 koronán felül tiszta jövedelmet eredményezett. A szépségversenyben Pataj Mancika urleány lett a nyertes. A mulatság, amely az ősszel megalakult nőegylet első szereplése volt s melyen az ezekben sétáló közönségen kívül vagy 500-úlló vendég vett részt az éjjel utáni órákban ért véget.

Hivta a falu, hívta a mezőt! Jellemző tünet ez a mi népünkre, faluról városba, vagy gyárba, műhelybe szakadt népünkre, hogy visszahívja a falu, visszahívja a — mezőt! Különösen az első időkben lép fel a nagy vágódás a szülőfalu és a mező után — és megegyez, amikor már el kell — menni. Amikor vissza készülünk az anyaföldbe... Egy bácsyfalusi fiú, akit apja a szabadkai Bárányszállodába adott pincér tanoncnak — hazaszökött. Apja visszavitte Szabadkára és egy másik vendéglőbe adta. A napokban háromszoros öngyilkossági kísérletet követett el a fiú. Háromszor felakasztotta magát egy nap alatt, de mindig idejekorán megmentették. A fiú a rendőrségnél nem vádolt senkit. Sőt hálásan emlékezett meg munkaadójáról. De ő — ugymond — nem tud a — földművelés nélkül, a mező nélkül megélni s mert oda vissza nem mehetett inkább megváltik az élettől! Visszahívja őt a csendes falu és a kalászos róna — engedjék őt haza szülőföldjének ölébe... Igazán megható és jellemző kis história! A rendőrség értesítette a fiú apját erről és felszólította, hogy vigye haza a falujáért meghalni kész fiút.

Börtönre ítelt féltékeny aggastyán. Hoog Péter 72 éve szentfűlöpi földmivest, aki 70 éves feleségét szerelemféltésből magölte, a zombori esküdtbíróóság öt évi börtönre ítélte.

Védekezés a vörheny ellen. A városban nagy erővel föllépett vörheny terjedése ellen a rendőrhatalóság a következő óvintézkedéseket rendelte el: 1. Ahol beteg van, ott a kapu bejáraton vörös kereszties figyelmeztető lapot függeszt ki a hatósági közeg, mely a betegség tartama alatt le nem vehető. Aki ezt a lapot idő előtt eltávolítja, azt megbüntetik. A családifő köteles az elavólitást bejelenteni s helyette másikat kérni a kapitányságnál. 2. Az egészséges családtagok a betegtől elkülönítendő, ha ez lehetetlen, a beteg a városi kórházba szállítható. 3. Idegeneknek, a családhoz nem tartozóknak, főleg gyermekeknek a vörös kereszties jelölést fertőzött házba lépni tilos. Erről a családifő köteles gondoskodni. 4. Ahol vörheny beteg van, abból a házból tejet, turót, zöldség felét eladni tilos. 5. A beteghez tartozó családtagnak iskolába, hivatalba járni tilos s kerülniök kell olyan helyeket, ahol sok ember fordul meg. 6. Ha a vörhenyes beteg felgyógyul, vagy meghal, az egész lakás fertőtlenítenendő. Ezt a rendőrség végzi. A családifő köteles a felgyógyulást a rendőrségnek azonnal bejelenteni. A fertőtlenítés teljesítése után és a kezelő orvostól beszerzendő bizonyítvány nélkül a felgyógyult beteg gyermek vagy testvérei iskolába, ovodába nem engedhetők el.

Tánckurzus megkezdése. Guttman S. fővárosi okl. „táncitanár” — mint a minap már jelentettük — a kaszinó nagytermében tánc tanítási kurzust nyit. Mint értesülünk, Guttman már Zomborba érkezett és a tanfolyamot június 29-én este tartandó ismerkedési estéllyel kezdi meg.

A gépmunkások balesetbiztosítása. A főkapitány közhírré teszi, hogy a gazdasági gépeknél alkalmazott munkások tekintet nélkül arra, hogy a gép tulajdonosa gépével a saját gazdaságában avagy mint vállalkozó másnak gazdaságában végeztet e munkát, a törvényben előírt betegség és baleset esetére való biztosítási kötelezettség alá nem vonhatók. Kivételt egyedül a képesített gépkezelő (vizsgázott gépész) képez, aki minden esetben biztosítás alá esik. Azon gazdasági géptulajdonos alkalmazottai sem esnek biztosítási kötelezettség alá, aki nem saját, hanem mint vállalkozó, másnak gazdaságában végeztet munkát.

A magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak országos szövetsége zombori egyesülete 1913 június 20-án tartott vezetőségi ülésén Karakas Barnabást, munkásbiztosítási napidíjast, tagjai sorából kizárta.

Dr. Strasser Géza orvos Boszniában töltött hét heti fegyvergyakorlat után vissza érkezett és gyakorlatát újból felvette.

Maggi Jenő ur halála. Zürich. A lapokban nemrégiben megjelent napihír sok helyen azon hiedelmet keltette, mintha az elhunyt Maggi Jenő, malomtulajdonos és csokoládégyáros Zürichben, részese lett volna a Maggi vállalatoknak, melyek az ismert Maggi-féle levescikket előállítják és forgalomba hozzák. Megállapítottuk, hogy Maggi Jenő ur soha semmiféle összeköttetésben sem állott a Maggi-vállalatokkal és így nem is volt sohasem azok üzleti részese.

A fürdőző közönség figyelmébe. Miután a fürdőidény beálltával igen sokan elutaznak és lakásukat kénytelenek őrző nélkül hagyni, ennek folytán van szerencsénk értesíteni, miszerint a belső őrzést is elvállaljuk és kérjük a n. é. közönséget, hogy eziránt hozzánk fordulni szíveskedjenek. Tisztelettel Őrző és Biztonsági Vállalat Zombor, Bezdáni-ut 6. sz. 107-2-2

Új ügyvéd. Dr. Hoffmann János ügyvéd irodáját Zomborban Deák Ferenc körut 32. sz. alatt megnyitotta, néhai özv. Zapfné házában.

A közönség köréből.

A B. F. folyó évi 27. számában megjelent „A bácskai romlott közállapotok keretébe nagyon is beleillő szeretetképről” szóló „igaz történet” folytatása.

Óverbász község jegyzője nem várta be a Bácsbodrog vármegyei közigazgatási bizottság gyámügyi felelővitei küldöttségének 1913. évi február hó 12-én tartott ülése 5531. számú véghatározata eme rendelkezésének végrehajtását, „kiadatik a kulai járás főszolgabírójának azzal, hogy tekintettel a gyám irni tudására és azon körülményre, hogy ezen jegyzőkönyv a gyám keresztvonásával van ellátva, — tegye vizsgálat tárgyává a fenti jegyzőkönyv tartalmi valódiságát — egyben állapítsa meg, hogy az óverbászi községi jegyző a gyám szabályszerű aláírása helyett, miért alkalmazta annak keresztvonását,” hanem a B. F.-ben megjelent cikk miatt, illetve a közleményben foglaltakra nézve önmaga ellen vizsgálatot kért az 1913. évi 2355. kig. számú véghatározat tanúsága szerint.

Ezen véghatározat pedig, mely a fentemlített *felsőbb rendelkezésre* rá sem hederít, a maga *alantasabb hatáskörében* kerekén kimondja: „Miután a megejtett vizsgálat során megállapítást nyert (?) hogy az 1886. évi XXII. t. c. 80. §-ban felsorolt esetek egyike sem forog fenn, a fegyelmi eljárás elrendeléséhez jogalap nem lévén, a további eljárást megszüntetem s az iratokat Bács Bodrog vármegye közigazgatási bizottságához felterjeszteni rendelem.” Az indoklás, jobban mondva a szeretetkép élénkebb kiszínezése a következőképp történt.

A községi bíró és két esküdt, kik a magyar nyelvvel hadilábon állanak, azt vallották a vizsgálat során, hogy a gyám — anya — aki a magyar nyelven kívül más nyelvet nem beszél, a múlt évi május eleje valamelyik napján — miután a községi jegyző, nem tudni melyik nyelven, a gyermekek védelméről szóló min. rendeletet *elmagyarította* és közölte vele, hogy a képviselőtestület még visszamenőleg is mennyi segélyben részesíti — kijelentette, hogy gyermekei elhelyezését nem kívánja. Hogy ez nem így történt, azt maga az anya igazolja az 1912. évi június hó 2-án nyomban az ominózus vég-határozat vétele után az árvaszéki elnök urnak sajátkezű aláírásával ellátott levelében, mely másolatban a szabadkai m. kir. gyermekmenhely jólelkű igazgató-főorvosának is megküldetett, aki a megyei árvaszéknek 23602. sz. véghatározatát a törvényes határidőn belül megfélebbzte.

Most egy szegény gyámoltalan, csak magyarul tudó özvegy asszony ellen, a magyar nyelvet nem tudó és ahhoz tán nem is konyító községi előjáróságot tanunak szembeállítani, aligha tiszta szándékkal történt, amit legjobban bizonyít az 1913. évi 2355. kig. számú vég-határozat eme salamoni bölcsességre valló ki-tétele is: „R. I.-ne ezen kijelentését fentiek vallomása szerint K. Gy. azonnal jegyzőkönyvbe is foglalta s a jegyzőkönyvet felolvasás után (?) R. I.-né helyett is, *mint néviró, nyomban aláírta, valószínűleg azon hiszében, hogy nevezett nem tud írni, amit viszont azon körülmény látszik igazolni, hogy a tollat a jegyzőkönyvben foglaltak ellen kifogást nem tevő R. I.-nénak fogásra odanyújtotta.*”

Álljunk meg egy szóra! Ez nem lehet R. I. né múlt évi kijelentés, mert 1912. június 2-án kelt levelében nyomban megcáfolta, hanem csakis a magyarul nem tudó községi előjáróságnak *most* tett kijelentése és vallomása, mely a községi jegyző múlt évi önkényes eljárását semmiképen sem igazolhatja a jelen évre. Mivel pedig R. I.-né már előzőleg is több iratot sajátkezűleg aláírt, honnan merítette a községi jegyző azt a hihetetlen jóhiszeműséget, hogy az asszony nem tud írni? illetve azon körülmény, hogy a fogásra odanyújtott jegyzői pennát el nem fogadva, a jegyzőkönyvben foglaltak ellen kifogást tenni és megmoccanni nem merészkedő özvegyasszony beleegyezett a községi jegyző jóhiszemű? eljárásába. Az özvegy könyörgésére tett eme jegyzői jólelkű kijelentés: „gyermekei elhelyezését *jószívról?* nem ajánlhatom”, homlokegyenest ellenkezik a jóhiszeműség kegyelmes vádjával, azaz takarójával. Hogy az indokolás ezt mondja: „R. I.-né egyébként maga is bevallotta a vizsgálat folyamán, hogy a múlt évi május hó 5-én gyermekeinek menhelybe való elhelyezése tárgyában felvett jegyzőkönyv helyesen vétetett fel s ez ellen annak idején kifogást nem emelt”, ez nagyon is kétséges, mert vagy a vizsgáló bizottság előtt, a hatalmas urak részéről tett százféle kérdéseire most adott elfogult feleletei, vagy pedig a múlt évben elfogulatlanul önként tett és az árvaszéki elnöknek nyomban beküldött, sajátkezűleg aláírt vallomása ellenkezik az igazmondással.

Hogy pedig az özvegy arra egyáltalában visszaemlékezni nem tud, hogy azt a kérdéses jegyzőkönyvet aláírta-e vagy sem, az nagyon természetes, mert többféle dolgot irattak alá vele, ami a jegyző jóhiszeműségét kizárja és így azt sem tudja, hogy melyiket írta alá, melyiket nem, de azt határozottan kijelenti az árvaszéki elnöknek küldött levelében, hogy a községi előjáróság által vele felvett jegyzőkönyv tartalma a valóságnak meg nem felel és ő sohasem jelentette ki, hogy árva gyermekének az állami menhelybe való felvételét, ahová az még 1911. évi július hó 28-án 5502. szám alatt felvétel, nem kívánja. Az özvegy ezen öntudatlan tévedését legjobban a megyei árvaszéknek 1912. évi május hó 17-én kelt 23602. számú vég-határozata bizonyítja, mert éppen ebből tudta meg szegény özvegy azt, hogy övele állítólag ilyeneket is irattak alá: „Överbász község előjárósága előtt felvett jegyzőkönyvi kérelme szerint maga az özvegy sem kívánja kiskorú gyermekének a menhelybe való elhelyezését”, jölehet ép ezt a legfontosabb jegyzőkönyvet a *valóságban* nem is ő, hanem

a községi jegyző írta alá, mint néviró a keresztvonást használva, mert a fogásra nyújtott jegyzői pennát nem érintette, illetve maga a jegyző „valószínűleg azon hiszében írta alá, hogy nevezett nem tud írni” vagy legalább is arra a napra az írás mesterségét elfelejtette. Ennél szebb bizonyíték a községi jegyző jóhiszeműsége mellett nem is található, mert itt biz a szeg — az igazság — amint illik akaratlanul is kibujt a zsákból.

Hogy a folyó évi március hó 18-án felvett jegyzőkönyv irásánál ki volt jelen, ki nem? az nem sokat nyom a latban, de azt való ténynek mondják, hogy a községi jegyző igenis ott volt és csak miután a segédjegyzőnek megmagyarázta a dolgot, távozott a helyiségből. A segédjegyző pedig mit vett a jegyzőkönyvbe, azt az özvegy nem tudja, mit a véghatározat is igazolni látszik, amely szerint: „R. I.-né azt vallotta ugyan, hogy nem emlékezik arra, hogy a kérdéses jegyzőkönyvben aláíraskor a nyomtatott részen kívül írásos rész is foglaltatott-e, vagy sem, arra azonban emlékezik, hogy a jegyzőkönyv tartalma vele megmagyaráztatott. *Ez pedig a jegyzőkönyvnek előzetes felvétele után történt.*” Prudentia — sőtartó! A jegyzőkönyv előzetes magyarázata ép ugy megtörténhetett a segédjegyző részéről, amint megtörtént a községi jegyző részéről az utbaigazítás a papirosra való felvétel előtt. Ezen utolsó jegyzőkönyv csak akkor felel meg a valóságnak, ha tartalma megegyezik R. I.-né tanuk előtt tett eme nyilatkozásával: „Ha tehát ezen 1913. évi március hó 18-án általam aláírt tiszta papírlapon P. fiam elhalálozásának bejelentésén felül bármi más is foglaltatnék, azt ezennel tölem nem eredőnek, az igazságnak meg nem felelő, tudtomon kívüli önkényes koholmánynak nyilvánítom.” Több világozást!

Ha a községi jegyző oly nagyon szeretne volna az igazságot kideríteni és napvilágra hozni? mire való volt a B. F. hasábjain megjelent igaz cikk miatt önmaga ellen vizsgálatot kérni, mikor azt a gyámügyi felbbiteli küldöttség 5531. számú véghatározata hivatalból amugy is elrendelte, még pedig a *kérdéses jegyzőkönyv tartalmi valódiságát illetőleg és hogy az överbázi községi jegyző tekintettel a gyám írni tudására, annak szabályszerű aláírása helyett, miért alkalmazta annak keresztvonását?*

A megtörtént dolgot meg *nem* történte tenni meg Bácskában sem sikerült eddig senkinek, épugy nem, mint ahogy a kérdéses árva fiut nem sikerül, még az överbázi jegyzőnek sem eme rendelkezés: „R. P.-t elhagyottnak nyilvánítja és az állami gondozásba való felvételét ezennel elrendeli” foganatosítására halottaiból feltámasztani.

Ezen szomorú ügyben az 1913. kig. 2355. számú véghatározat végre valahára mégis csak véghatározat lesz, mert az árva ügye még 1912. évi június hó 14-én véglegzetetett, amikor is a verbázi temetőben örök nyugalomra helyeztetett és a véghatározat sablonos befejezése, „hogy ellene a kézbesítéstől számított 15 nap alatt benyújtandó felebbezésnek van helye” mint a pusztába kiáltónak szava elhangzik — elcsendesül, mert hogy Bácskában egy gutgesinnt közigazgatási hivatalnoknak, pláne főkortes községi jegyzőnek haja szála is meggömbölyjön, senki józanul nem hiszi — miért is felebbezzen hát a pici!

Klió.

IRODALOM.

Schön Adolf könyvkereskedésében Zombor. Telefon-szám 161. Kaphatók az e héten megjelent következő könyvujdonságok:

Antal: Tul a palotákon	2-50 K
Dr. Baltaváry: Az indogermánok II.	1-40 „
Egyetemes regénytár. Schweriner: Lepecsélt parancs alatt	2-— „
Olcso könyvtár 1693—2698. Giovanni Fiametta	1-20 „
Báró Proff Kocsárdné: A svéd gimnasztika	2-— „
Scholz: Végzet és gondviselés	3-— „

41-100-99

Nyomatott a „Bácsmezei Nyomda b. t.” könyvnyomdájában, Zomborban.

HIRDETÉSEK.

LADÓ HÁZTELKEK.

Ujzombor átellenében, a Thökölyi-uton, az ugynevezett VILLA TELEP tőszomszéd-ságában :: **55 HÁZTELEK**

KEDVEZŐ FELTÉTELEK MELLETT

ELADÓ.

Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos

Benya Antal,

ZOMBOR, Kalap-utca 31.

52-35-26

Táncitanítási jelentés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy ezidei **tánc kurzusomat**

a Zombori Polgári Kaszinó nagytermében **folyó hó 29-én este a szokásos ismerkedési estéllyel**

fogom megnyitni. Oktatásom tárgyát a legdivatosabb szalontáncok, főleg pedig az egészen új keletű **TWO STEP** helyes tanítása fogják képezni.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Guttman S.,

102-4

főv. okl. tánctanár.

WANCSEK BÉLA

első mechanikai gépműhely és gőzkazánkészítő

ZOMBOR.

Alapított 1875. évben.

Az 1889. évi észéki kiállításán aranyéremmel és díszoklevéllel jutalmazva.

Elvállal mindennemű és fajtájú és bármily komplikált **gőzkazánok készítését és javítását, ugy mint gőzkazánokat, lokomobil tüzszekrényt, tartályokat, medencéket, vízvezetékberendezéseket.** Helyszíni megtekintés díjtalan.

Készítő: és javítás a helyszínen.

Sürgőnycim: Wancsek, Zombor.

103-6-4

Kristály tiszta műjeget

bármilyen mennyiségben házhoz szállítja

Telefon: 112. 88-9 „Unió” jéggyár.